

MUHAFAZAKARLIĞIN TARİH ALGISI VE SİYASET

Yusuf YAVUZYILMAZ

25.02.2024

<https://www.hertaraf.com/koseyazisi-yusuf-yavuzyilmaz-muhafazakarligin-tarih-algisi-ve-siyaset-4055>

Muhalefet partileri, bir toplumda muhalefetin seçim kazanması için, özellikle ekonomide, bütün koşulların hazır olduğu bir ortamda, her seçim öncesi yaptığı hataları yapıyor, içine girdiği büyük bir bölümü gereksiz kavgalar ile " Bunlar ülkeyi yönetemez" algısını pekiştiriyor, sonra da kaçınılmaz olarak seçimi kaybediyor. Sürekli olarak aynı hataları yapıp farklı sonuçlar beklemek bizdeki muhalefete ait bir özellik olsa gerek.

Muhalefet, bunun sonuç vermediğini bile bile salt iktidar eleştirisi ile yetiniyor. Eğer bu muhalefet tarzı sonuç verseydi, şimdiye kadar çoktan iktidarın değişmesi gerekirdi. Tam bu noktada muhalefet kendi özeleştirisini yapacak yerde, hiç yapılmaması gereken şeyi yapıyor ve seçmeni suçlamaya kalkıyor. Öyle görülüyor ki, iktidarın yerinde kalmasını sağlayan birden çok faktör vardır. Bu faktörlerin bir kısmı tarihsel mirastan, bir kısmı da muhalefetin yaptığı hatalardan kaynaklanmaktadır.

Muhalefet, deprem felaketi ile karşılaşmış ve her şeyini kaybetmiş vatandaşların bile güvenini sağlayamıyor. Bir önceki seçim gösterdi ki, muhalefet, özellikle deprem bölgelerinde her şeyini kaybetmiş seçmene ulaşamıyor. Diğer yandan siyasal iktidarın oy deposu olan ve olmaya devam eden alt kesimlere ulaşamıyor ve onları etkileyemiyor.

Ezilmiş kesimlerin temsilcisi olması gereken solun neden Kadıköy, Beşiktaş, Bakırköy, Çankaya gibi zengin bölgelerden fazla oy alıp Sultanbeyli benzeri yoksulların yaşadığı bölgelerden yeterince oy alamadığının analizini ve sosyolojik koşullarını irdelemiyor.

Elbette tek sorun sınıfsal olarak solun yoksullardan uzaklaşması değildir. Özellikle 28 Şubat sürecinde sol, ne yazık ki, sağcılaşmış, muhafazakarlaşmış ve statükonun temsilcisi konumuna gelmiştir. Zaten sorunlu tarihsel bir bagajı olan solun bu davranışını muhafazakâr dindar seçimde korkuları tazelemiştir.

Sol, Türkiye'nin zengin bölgelerinden, muhafazakâr demokratlar ise ağırlıklı olarak yoksul kesimlerin oylarını almaya devam etmektedir. Bu durum Türkiye'de oy verme davranışının sınıfsal değil, değerler üzerinden yürüdüğünü göstermektedir.

Ne yazık ki, sol halkın değerlerinden kopmuş ve güvenini kaybetmiştir. Halen bu güveni sağlayacak adımları yeteri kadar atamamaktadır. Alevi ve Sünnilerin yoğun olarak oy verdikleri partilerin kimliği bile oy verme davranışının altında yatan sosyolojik gerekçelere ışık tutacak niteliktedir.

CHP'nin asıl yüzleşmesi gereken soru şu: Muhafazakâr dindarlar neden hala CHP'den ürküyor. Bunun nedenini kendi tarihinde ve sürdürdüğü politikalarda görmeyen sol, halkın kendisini anlamadığını iddia etmeye devam ediyor. Toplumsal muhalefeti oluşturmak için yanına aldığı Saadet Partisi ve İYİ Parti giderek oy kaybettiler. Muhafazakâr dindar ve muhafazakâr milliyetçi seçmen, sadece CHP'ye karşı çıkmıyor, aynı zamanda onunla işbirliği yapan partileri de cezalandırıyor.

Her seçim dönemde iktidar, muhafazakâr dindar seçmene yoğun olarak geçmişi hatırlatarak, geçmişte yaşadıkları travmayı canlı tutuyor. Yüzleşilmesi gereken gerçek şu: Türk modernleşmesinin yoğun olarak yaşandığı Tek Parti Dönemini muhafazakâr dindarlar, özden uzaklaşma, baskı ve yokluk yılları olarak okuyorlar. CHP ve Kemalistlerin idealleştirdiği ve sahiplendiği bu dönem muhafazakâr dindarlar için sorunlu bir geçmişi hatırlatıyor. Bu konuda Mehmet Akif, Necip Fazıl, Sezai Karakoç ve Nurettin Topçu'nun Tek parti Dönemi değerlendirmeleri muhafazakâr dindar seçmenin zihin kodlarını ele verecek değerdedir.

Mehmet Akif Ersoy, Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç, Cumhuriyet modernleşmesinin oluşturmak istediği kimlik anlayışına karşı, sanat ve edebiyatı kullanarak bir karşı bellek oluşturmayı amaçlamışlardır. Bu karşı belleğin referans noktası ise İslam'dır.

Muhafazakâr dindarlığın tarih kodlarını doğru analiz etmek istersek, bu kodları şekillendiren yakın tarih okumalarına dikkat etmek gerekir. Öyle görülüyor ki, muhafazakâr dindarlık içinde yaşadığı ülkede gurbet duygusu yaşamaktadır. Bu gurbet duygusu anılan üç yazarda da dile getirilmektedir.

Mehmet Akif: “Bugün bir serseri, bir derbedersin kendi yurdunda.”

Necip Fazıl: “Öz yurdunda garipsin öz vatanında parya.”

Sezai Karakoç: “Bir ölüm gibi gurbetleşmiş biriysem de ülkemde.”

Bu durum kendi ülkesinde sürgün olma psikolojisini beslemiştir. Cumhuriyet sonrası uygulamaya konan modernleşme politikaları muhafazakâr dindar seçimde zihinsel bir kırılma yaratmıştır. BU kırılma halen siyasetin omurgasını belirlemeye devam etmektedir.

Diğer yandan modernleşme paradigmasının zaaflarıyla da hesaplaşmak gerekmektedir. Sol ve Kemalistlerin önemli bir bölümü içinde yaşadığı toplumu modern paradigmanın egemen sosyolojik bakışını kıstas olarak değerlendirmektedir. Modern paradigmanın parametreleri (rasyonalizm, sekülerizm, laiklik, aydınlanma, bireycilik) ile İslam düşüncesinin anlamak ve anlamlandırmak mümkün değildir. Modern paradigma, varlık, bilgi ve değer anlamında kendine özgü bir akıl yaratmıştır. Bu paradigmayı bütün kültürlerle uygulamak doğru bir yaklaşım değildir. Şurası açık ki, her medeniyetin kendine özgü bir paradigması ve akıl anlayışı vardır. Akıl, asla dünya görüşünden bağımsız nötr işleyen bir ölçüt değildir.

Cabiri, Arap aklının yapısını analiz ederken, Arap aklını, yapısını, işleyişini konu alıyordu. Arap aklının oluşumunu, işleyişini, yapısını, siyasi ve ahlaki anlayışına etki eden tarihsel faktörleri irdeliyordu.

Kuşku yok ki, aynı analizi Türk akli için de yapabiliriz. Acaba Türk siyasal aklını oluşturan parametreler nelerdir? Türk siyasal aklını oluşturan dini, tarihi, felsefi faktörler nelerdir? Türkiye halkının siyasal tepkilerini anlamak için akıl yapısını doğru analiz etmek gerekir.

Çok genel anlamda Türk siyasal aklımın temel parametreleri şunlardır:

- 1- Orta Asya geleneğinden gelen otoriter ve totaliter yaklaşım.
- 2- Emeviler zamanında kurumsallaşan itaat, kaderci kültür.
- 3- İslam siyaset anlayışına giren, halifeye itaat Allah'a itaattir kültürü
- 4- Orta Asya kaynaklı heretik tasavvuf anlayışı.
- 5- Bireyin sorumluluğunu ortadan kaldıran kaderci anlayış.
- 6- Güvenlik ve istikrarı, adaletin önüne koyan yaklaşım.
- 7- Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyetin otoriter, merkezîyetçi siyasal geleneği.
- 8- Siyasetteki rekabeti olumsuz karşılayan siyasal kültür.
- 9- Muhalefeti tekfir eden tarihsel miras.

Bu özellikler muhafazakâr dindarlar başta olmak üzere toplumun genetiğine sinmiştir. Dolayısıyla bu kültür güçlü siyasal liderler üretmeye ve onu desteklemeye yatkındır. Esasen toplumun siyasal genetiğine otoriter siyasal kültür önemli bir yer tutar. Bu kültür iktidar ve

muhalefetiyle başat bir kùltùrdùr ve her siyasal anlayışın içine sinmiştir. Bu yüzden Türkiye siyasal tarihinde çok sayıda iktidar değişmesine karşın otoriter siyasal kùltür önemli ölçüde yerini korumaktadır.

Tam da bu noktada asıl sorunumuz karşımıza çıkıyor: Türkiye halkının siyasal tepkilerini belirleyen siyasal aklın parametrelerini değiştirmek gerekir. Türkiye siyasetinin en büyük zaafı, müzakereye, içtihadı, istişareye açık olmayan yapısıdır. Asıl sorun devletçi, otoriter, güvenlik öncelikli kùltürden, istişareye ve müzakereye açık bir siyasal kùltür oluşturmaktır. Kuşkusuz bu uzun, zor ve çetin bir mücadeledir. Aydınlarla ve alimlere düşen en önemli görev, bu paradigmayı değiştirmektir.